Exkurzia do Tajova

Dňa 25.11.2013 sme sa /IV.MB,IV.MR/ zúčastnili exkurzie do dedinky v blízkosti Banskej Bystrice, do Tajova. Šli sme tam prevažne preto, že sme sa chceli uliať z praxe, ale výlet nám nakoniec priniesol veľa užitočného. V Tajove sme navštívili rodný dom JOZEFA GREGORA TAJOVSKÉHO . Od sprievodkyne sme sa dozvedeli veľa zaujímavostí zo života Tajovského, ale aj Jozefa Murgaša, ktorý je našou ďalšou významnou osobnosťou pochádzajúcou z Tajova.

Vstupná miestnosť zachytáva históriu obce, život a dielo Jozefa Murgaša,druhá a tretia miestnosť sú venované životu a literárnemu dielu J.G. Tajovského. Štvrtá miestnosť má etnografický charakter, kde sa zachoval pôvodný interiér pitvora s ohniskom a udiarňou. Piata miestnosť dokumentuje život a dielo Tajovského manželky, spisovateľky Hany Gregorovej**.**

Jozef Murgaš

(17.2.1864 – 11.5.1929). Ako katolícky kňaz mal viacero "civilných" záujmov. Okrem maliarstva, v ktorom sa zdokonaľoval v Budapešti a Mníchove, priťahovala ho bezdrôtová telegrafia. Roku 1896 sa usadil v USA v slovenskej osade Wilkes – Barre v štáte Pensylvánia. Objavom tónovej modulácie patentovanej v r. 1904 ako Tón systém vzbudil veľkú pozornosť. Jeho objav zrýchlil vysielanie, lebo pozostával len z krátkych tónov rozdielnej výšky. Na rozdiel od Morseovej abecedy v tom čase používanej ako čiarky a bodky. vypracoval aj spôsob prenosu hovoreného slova.
Mal 12 patentov z rádiotelegrafie, patent na rybársky navijak, bol spoluvynálezcom ďalších 2 vynálezov (oblúkové lampy). V USA sa angažoval za vznik prvej ČSR podpisom na Pittsburskej dohode a organizovaním miliónovej dolárovej zbierky pre nový štát Čechov a Slovákov.

Na jeho pamiatku bola v Tajove v r. 1957 založená pamätná tabuľa a zriadená stála výstava o jeho živote a diele v budove bývalej školy (1982).

Jozef Gregor Tajovský

Narodil sa 18. októbra 1874 v stredoslovenskej obci Tajov, v prírodnom prostredí pod Kremnickými vrchmi, ako najstaršie dieťa v mnohodetnej rodine. Otec František Alojz Gregor (1849 – 1922) bol remeselník – obuvník, matka Anna Gregorová, rod. Grešková (1853 – 1925). Tajovský mal 6 bratov a 2 sestry. Tajovského otec bol prísny nielen na seba, ale aj na mladého Jozefa. Detstvo preto často trávil u starých rodičov, ku ktorým sa napokon aj natrvalo presťahoval. Jozefov mladší brat Eduard Gregor (1896 – 1954) sa preslávil ako umelecký rezbár (niekoľko jeho prác je vystavených v pamätnom dome J. G. Tajovského).

Ľudovú školu vychodil v rodnom Tajove. Študoval na meštianskej škole v Banskej Bystrici (1886 – 1889), na učiteľskom ústave v Kláštore pod Znievom (1889 – 1893) a neskôr na obchodnej akadémii v Prahe (1898 – 1900).

S manželkou Hanou Gregorovou, rod. Lilgová (1885 – 1958) mal dcéru Dagmar (1916 – 2004), vydatú Prášilovú. Obe boli literárne činné.

K rodnému kraju prejavoval lásku a príchylnosť po celý svoj život. Dokázal to i tým, že sa dal pochovať na tajovskom cintoríne, ako si to želala aj jeho manželka spisovateľka Hana Gregorová. Autorom náhrobného pamätníka Jozefa Gregora Tajovského je Ing. arch. Štefan Belohradský.

/Daniel Jašurek, IV.MB/